

Mesajele propagandistice „rostogolite” În aproape jumătate de an de război

S-au scurs aproximativ șase luni de când Federația Rusă a atacat Ucraina, începând un război agresiv și nejustificat. Este un război armat, când sunt ucși oameni nevinovați, sunt bombardate sate, orașe, spitale și grădinițe de copii, dar și un război informațional, când sursele media propagandistice transmit dezinformări și speculații pentru a justifica agresiunea militară. Din februarie până în prezent sursele de propagandă au insistat pe aceleași mesaje că Rusia „a fost nevoită” să atace Ucraina și că urmărește scopul „denazificării” țării vecine, iar când s-au convins că tot mai puțini oameni le dau crezare, au inventat altele. Cu toate că jurnaliștii verificatori de fapte au dezmințit aceste și alte falsuri, unii oameni continuă să le creadă. În Republica Moldova, anumiți politicieni, unii preoți, dar și alte persoane continuă să distribuie narative propagandistice, susținând, de fapt, războiul și atrocitățile din Ucraina.

FALS: Prin Ucraina, Rusia luptă cu NATO

Un mesaj răspândit de sursele propagandistice pro-Kremlin în toate cele șase luni de război este că Rusia „a fost nevoită” să atace Ucraina, iar NATO a împins Ucraina în acest conflict. Propagandiștii afirmă că, de fapt, prin Ucraina, Rusia luptă cu NATO. În realitate, nimeni nu a provocat Rusia să înceapă războiul împotriva Ucrainei, scopurile Rusiei sunt foarte clare, și anume să anexeze unele teritorii ale Ucrainei, Occidentul și NATO nu sunt parte a războiului, însă oferă Ucrainei ajutor pentru a se apăra de agresiunea rusească.

Narativul propagandistic despre implicarea NATO în războiul din Ucraina a dat frâu liber imaginației mai multor promotori ai falsurilor de la noi. Deputatul socialist **Vladimir Odnostalco** a răspândit pe canalul său de Telegram falsuri evidente că atacurile din localitățile ucrainene Bucea sau Mariopol ar fi fost înscenate de ucraineni pentru a cere mai mult armament de la NATO. Odnostalco nu ratează ocazia de a acuza NATO că ar sta în spatele destabilizării situației în regiune. Mesaje similare au fost transmise și de alți deputați și consilieri socialiști, iar fostul

politician **Iurie Roșca** a propagat mesajul că Ucraina ar fi încurajată de NATO să se manifeste împotriva Rusiei.

Și preotul **Ioan Grigoraș** de la Cotova, Drochia, acuză blocul NATO de tot ce se întâmplă în Ucraina. „Dacă Ucraina era ortodoxă, de ce trebuia să ceară că vrea în NATO?”, întreabă preotul, în emisiunea de pe 20 martie, difuzată în direct și publicată pe canalul de YouTube al postului de televiziune Drochia TV, înregistrare ștersă ulterior după mediatizarea cazului de către portalul Stopfals.md.

FALS: În laboratoarele din Ucraina se pregăteau arme biologice

Un alt mesaj fals, promovat intens de propaganda rusă este cel al presupuselor laboratoare biologice americane/occidentale. De fapt, este un narativ mai vechi, rostogolit de presa pro-Kremlin încă din anul 2014 și nu doar în raport cu Ucraina, dar și Moldova sau Georgia. Portalul Stopfals.md a demontat mai multe falsuri despre laboratoare secrete și testarea armelor biologice în Republica Moldova, amenințări cu boli care ar fi aduse din Europa occidentală etc. Georgia și Ucraina la fel au fost acuzate de propaganda rusă că testează

sau produc arme biologice cu susținerea americanilor. Nu există nicio dovadă credibilă pentru aceste afirmații. După începutul războiului Rusiei împotriva Ucrainei, Serghei Lavrov, ministrul rus de Externe, a afirmat că SUA ar deține pe teritoriul Ucrainei laboratoare de arme biologice, unde se „dezvoltă agenți patogeni”, iar aceste laboratoare vor scăpa de sub control.

Mesajele despre presupusul pericol biologic din partea Ucrainei a fost promovat intens de site-urile Mejdurecie.md, Vedomosti.md, TV6.md, Ntv.md care au distorsionat declarațiile unor oficiali americani.

FALS: Se vrea excluderea limbii ruse și exterminarea popoarelor cu origini slave

O altă narațiune folosită de sursele pro-Kremlin este pretinsa rusofobie a ucrainenilor, iar atacurile militare ale Rusiei urmăresc protejarea vorbitorilor de limbă rusă care sunt discriminați în Ucraina. Este un argument în totalitate fals, iar țintele militarilor ruși sunt inclusiv orașe cu populația majoritară rusă. Reamintim că în martie 2022, și Ambasada Federației Ruse la Chișinău

a publicat pe pagina sa de Facebook un mesaj similar, prin care cetățenii ruși erau îndemnați să se adreseze Ambasadei, în condițiile în care apar „tot mai multe cazuri de discriminare pe motive naționale, lingvistice, culturale, religioase și de altă natură”, în contextul războiului din Ucraina. La scurt timp, au fost postate mai multe comentarii ale cetățenilor ruși sau vorbitori de limbă rusă care confirmă că în Moldova nu sunt discriminați.

Presupusa discriminare a rușilor sau a excluderii limbii ruse, ba chiar „dorința Occidentului de a extermina popoarele cu origini slave” este unul din narativele preferate de sursele media pro-Kremlin, dar și de unele persoane politice. Presupusul „atac al Occidentului asupra popoarelor slave” a fost invocat și de **Serghei Toma**, președintele Partidului Oamenilor Muncii (POM) din R. Moldova.

A fost catalogată ca „atac asupra a tot ce este rusesc” și adoptarea recentă de către Parlamentul Republicii Moldova a unor modificări legislative în scopul consolidării securității informaționale, prin care se interzice retransmiterea programelor informative și informativ-analitice „din alte țări decât statele

membre ale Uniunii Europene, Statele Unite ale Americii, Canada și statele care au ratificat Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră”. „Moldova încearcă acum să anuleze, la fel ca în Ucraina, tot ce e rusesc”, a declarat ministrul de Externe al Rusiei Serghei Lavrov, ceea ce o dezinformare.

Propaganda de la frontieră

Locuitorii din Ucraina la fel sunt victime ale propagandei Kremlinului. Jurnalista din Odesa **Oxana Podnebesnaia** spune că mesajele propagandistice sunt distribuite chiar dacă în Ucraina a fost interzisă retransmiterea posturilor rusești de televiziune. „Oamenii ascultă propaganda rusă la televiziunea prin satelit, în special în sudul regiunii, precum raionul Bolhrad. Am constatat că în localitățile ucrainene aproape de regiunea transnistreană se retransmit aceste posturi tv și cu cât aceste sate sunt mai apropiate, cu atât mai mulți oameni cred în propagandă. De exemplu, în satul Cuciurgan, lângă regiunea transnistreană, mulți oameni „se informează” de la televiziuni rusești și de pe canale de telegram. Acolo sunt distribuite falsuri că Ucraina singură se bombardează”.

Dezvoltarea gândirii critice este un proces de durată

Asociația Presei Independente (API) a reluat activitățile prin localitățile din țară, unde jurnaliștii discută cu consumatorii de informații despre pericolul știrilor false în situații de criză. Iată câteva opinii ale oamenilor despre sursele de informare și despre necesitatea dezvoltării gândirii critice.

Alexandru Buracinski, profesor, municipiul Bălți:

Gândirea critică se dezvoltă din familie. Elevii și studenții, bunăoară, măsoară gândirea critică în funcție de ceea ce le-au spus părinții acasă. La orele de curs eu folosesc ca exemple anumite situații pentru a-i pune pe elevi să dea argumente și să îmi aducă dovezi. Din toate cele expuse, elevul singur trebuie să aleagă soluția cea mai bună, potrivită pentru el. Să-ți dezvolti gândirea critică este un proces de durată.

Lia Banari, funcționară publică, Primăria orașului Ștefan Vodă:

Oamenii de felul lor se lasă influențați și manipulați. O știre falsă este mai repede primită și răspândită decât un adevăr. Iată de ce urmează că autoritățile publice locale, cei care lucrează în special cu publicul, să se preocupe de verificarea informației, ca să ajungă la cetățeni cea corectă.

Ludmila Glibiciuc, bibliotecară, satul Baimaclia, raionul Cantemir:

Din cauza dezinformării, oamenii foarte mult suferă, deoarece pot pierde multe priorități. Dacă omul ar fi mai informat, ar bate la ușa de care are nevoie mult mai sigur, atunci altfel ar gândi. În era Internet-ului avem avantaje, dar și dezavantaje, deoarece acolo este un adevărat război informațional. Dacă ne vom dezvolta deprinderea să alegem informația corectă, nu ne pierdem în el.

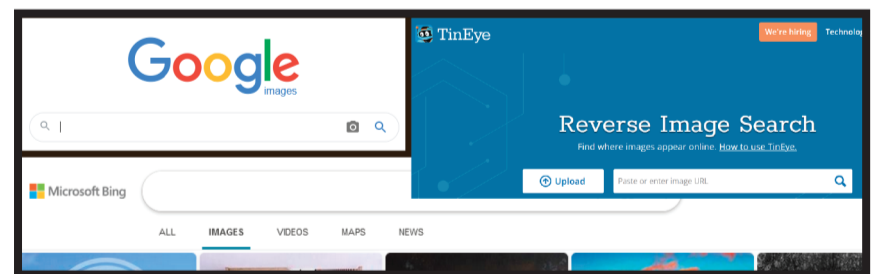

Elena Bologa, pensionară, municipiul Bălți:

Ca fost pedagog știu ce înseamnă să lucrezi cu o informație corectă și cum s-o verifici. Nici persoanelor mai în etate nu le este greu să verifice informația, dacă depun un efort suplimentar. Acum avem mai multe posibilități: mai multe posturi de televiziune, ziare, Internet. Desigur că este multă informație și îți este greu să o alegi pe cea corectă, dar trebuie s-o verificăm ca să nu fim manipulați.

VERIFICARE ÎN CÂȚIVA PAȘI:

Cum identificăm dacă o imagine de pe rețele sociale este falsă

Informațiile false răspândite online devin un fenomen din ce în ce mai comun. Rețelele de socializare, în special, sunt inundate de poze și clipuri care sunt deseori modificate sau prezentate în contexte eronate. Nu întotdeauna putem afla când și cu ce aparat a fost făcută o fotografie, de aceea ar trebui să atragem atenția la detalii precum reflectiile, umbrele și proporțiile, la calitatea imaginii și la naturalitatea culorilor.

„Uneori, pozele sunt luate din filme sau din jocuri video. Adesea, sunt autentice, dar sunt folosite pentru a dezinforma: imaginea este veche, a fost făcută la un alt eveniment sau nu se potrivește cu informația din articol ori din

postare”, explică **Maiko Ratiani**, cercetătoare la portalul de verificare a faptelor din Georgia, MythDetector.ge.

Pentru a verifica autenticitatea unei fotografii, Maiko recomandă să folosim diverse motoare de căutare, cum ar fi **Google Images**, **Bing** sau **TinEye**. De exemplu, descărcăm pe un dispozitiv poza care ne stărnește bănuiele, o încărcăm pe site-ul **TinEye.com** și ordonăm rezultatele căutării după dată. Astfel, putem vedea unde a apărut pentru prima dată imaginea respectivă.

De asemenea, trebuie să ne întrebăm cine este autorul. Căutăm contul utilizatorului care a încărcat prima oară imaginea sau clipul, îi examinăm profilul și istoricul publicărilor.

În felul acesta, nu ne vom lăsa dezinformați și nu-i vom dezinforma pe alții.